

<sup>13</sup> Карпенко Д. А. Гарантії трудових прав / Д. А. Карпенко. – К.: Політиздат України, 1987. – 87 с. – С. 6.

<sup>14</sup> Трудовий кодекс Республіки Білорусь від 26 липня 1999 р. № 296-3 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=hk9900296&p2={NRPA}>

<sup>15</sup> Трудовий кодекс Республіки Узбекистан від 21.12.1995 р., набрав чинності 01.04.1996 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://fmc.uz/legisl.php?id=k\\_trud](http://fmc.uz/legisl.php?id=k_trud)

<sup>16</sup> Трудовий кодекс Азербайджанської Республіки від 1 лютого 1999 р., набрав чинності 1 липня 1999 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.carim-east.eu/2127/labour-code/>

<sup>17</sup> Трудовий кодекс Киргизької Республіки від 4 серпня 2004 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hr.job.kg/index.php/hrdocs/kzot-kr/186-2004.html>

### Резюме

#### **Рудницька О. П. Правове регулювання гарантійних виплат: зарубіжний досвід.**

У статті досліджується правове регулювання гарантійних виплат у національному законодавстві про працю та зарубіжному трудовому законодавстві як високорозвинених країн, так і країн СНД, проводиться його порівняльний аналіз. Досліджено окремі види гарантійних виплат, їх правовий режим. Встановлено, що трудове законодавство України у порівнянні із зарубіжним законодавством високорозвинених країн та країн постсоціалістичного простору більш повно захищає інтереси працівників щодо надання гарантійних виплат. Визначено, що правове регулювання гарантійних виплат у трудових кодексах країн СНД та у законодавстві про працю України має як спільні, так і відмінні риси.

**Ключові слова:** гарантійні виплати, трудовий договір, колективні договори та угоди, заробітна плата, компенсаційні виплати.

### Резюме

#### **Рудницькая О. П. Правовое регулирование гарантийных выплат: зарубежный опыт.**

В статье исследуется правовое регулирование гарантийных выплат в национальном законодательстве о труде и зарубежном трудовом законодательстве как высокоразвитых стран, так и стран СНГ, проводится его сравнительный анализ. Исследованы отдельные виды гарантийных выплат, их правовой режим. Установлено, что трудовое законодательство Украины в сравнении с зарубежным законодательством высокоразвитых стран и стран постсоциалистического пространства наиболее обширно защищает интересы работников по предоставлению гарантийных выплат. Определено, что правовое регулирование гарантийных выплат в трудовых кодексах стран СНГ и в законодательстве о труде Украины имеет как общие, так и непохожие черты.

**Ключевые слова:** гарантийные выплаты, трудовой договор, коллективные договора и соглашения, заработная плата, компенсационные выплаты.

### Summary

#### **Rudnyts'ka O. Legal Regulation of Guarantee Payments: Foreign Experience.**

The article analyses legal settlement of guarantee payment in the national labour legislation and in foreign industrial regulation of highly-developed countries as well as CIS countries, its comparative analysis is being carried out. Certain types of guarantee payments, their legal treatment have been investigated. The article states that the national labour legislation protects the employees interests of guarantee payments compensation more extensively compared to the foreign labour legislation of highly-developed and post-socialist countries. Both similarities and differences of legal settlement of guarantee payments in CIS countries labour codes and in the national labour legislation have been determined.

**Key words:** guarantee payments, labour agreement, collective contracts and agreements, average wages, compensation payments

Отримано 4.03.2013

УДК 347.412

### **Н. В. ФЕДОРЧЕНКО**

*Наталія Володимирівна Федорченко, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри Київського університету туризму, економіки і права*

### **ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАДАННЯ ПРАВОВИХ ПОСЛУГ**

Аналіз проблем надання правових послуг свідчить про те, що такі послуги тісно пов'язані з виникненням права. На ранніх етапах людського розвитку відносини щодо надання правових послуг були договірними та майновими. З розвитком цивілізації правова регламентація досліджуваних договірних зв'язків постійно вдосконалювалась. Історія знає періоди повної або часткової заборони договорів про надання правових послуг<sup>1</sup>.

В Україні створено систему нормативних актів, які регулюють діяльність у сфері надання правових послуг, до яких належать: Цивільно-процесуальний, Кримінально-процесуальний, Господарсько-процесуальний кодекси, Кодекс адміністративного судочинства; Закон України «Про адвокатуру та адвокатську

діяльність»; Укази Президента України «Про деякі заходи щодо підвищення рівня роботи адвокатури», Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури та інші нормативні акти.

Перші зародки станової професійної адвокатури на українських землях, як зазначає В. О. Святоцька, з'являються за часів перебування у складі Великого князівства Литовського і Польського королівства (XIV–XVII ст.ст.). Справа судового захисту у міських та загальнодержавних судах цього часу набуває професійного характеру<sup>2</sup>.

Тому метою цієї статті є виявлення проблемних питань цивільно-правового регулювання надання правових послуг та розроблення пропозицій щодо їх вирішення.

Відповідно до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (ст. 20) створюються умови для вільного розвитку і функціонування системи юридичних послуг та правової допомоги населення<sup>3</sup>.

Слід зазначити, що законодавством України розрізняються два види правових послуг: юридичні послуги та адвокатські послуги (допомога). Так, відповідно до ст. 5 Закону України «Про соціальні послуги» під юридичними послугами розуміється – надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, які вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо)<sup>4</sup>. Із цього визначення можна зробити висновок, що адвокатська допомога є одним із видів юридичних послуг.

Стаття 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» виділяє наступні види адвокатської діяльності:

- 1) надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правовий супровід діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави;
- 2) складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру;
- 3) захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення;
- 5) представництво інтересів потерпілого під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні;
- 6) представництво інтересів фізичних і юридичних осіб у судах під час здійснення цивільного, господарського, адміністративного та конституційного судочинства, а також в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами;
- 7) представництво інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- 8) надання правової допомоги під час виконання та відбування кримінальних покарань.

Адвокат може здійснювати інші види адвокатської діяльності, не заборонені законом<sup>5</sup>.

Закон Російської Федерації «Про адвокатську діяльність та адвокатуру в РФ» до адвокатських послуг відносить: надання консультаційних послуг та довідок із правових питань (усних та письмових); складення документів правового характеру; представництво інтересів довірителя у конституційному судочинстві, у цивільному та адміністративному судочинстві, а також при розгляді справ у третейському суді, міжнародному комерційному арбітражі (суді) та інших органах, які вирішують конфлікти; участь як представника чи захисника у кримінальному судочинстві та у справах про адміністративні правопорушення. Отже, як бачимо, закон розрізняє поняття консультаційних послуг та послуг з надання довідок із правових питань. Яка ж різниця між першими та другими? Що стосується останніх, то, на наш погляд, надання довідок з правових питань можна визначити як один із видів інформаційних послуг. Довідка адвоката є документом.

Закон України «Про інформацію» визначає, що документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі й просторі. А правовою інформацією є будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі й підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань<sup>6</sup>.

Основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації. Отже, адвокат при наданні правових довідок збирає, використовує та поширює інформацію, яка має правовий характер. Як, правило, головне зобов'язання щодо надання правових довідок – їх достовірність та повнота. Так, зокрема, це стосується дії того чи іншого нормативного акта у часі чи можливості його застосування до певних видів правовідносин.

Що стосується консультаційних послуг, то вони також містять інформацію, яка передається від адвоката до замовника, але має особливі властивості. На думку О. В. Сукманової, консультаційні послуги це – вид інтелектуальної діяльності, основне завдання якої полягає у збиранні інформації і розробці конкретних

обґрунтувань і рекомендацій щодо перспектив розвитку з використанням науково-технічних і організаційно-економічних рішень у господарській діяльності замовника. За предметом консультаційних послуг договори поділяються на договори з надання послуг щодо правового консалтингу, консалтингу в сфері бухгалтерського обліку і аудиту, консалтингу в галузі фінансів, кредиту та інвестицій, інженерно-технічного консалтингу, маркетингового консалтингу, консалтингу з питань соціально-трудових відносин, консалтингу з проблем безпеки підприємництва<sup>7</sup>.

Господарську діяльність з надання консультаційних послуг слід включити у перелік певних видів господарської діяльності, передбачених Законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», які належить ліцензувати<sup>8</sup>. Що стосується такого виду послуг, то загалом чинне законодавство України не містить визначення його поняття. У науковій літературі існують дві протилежні думки щодо цього. Одні вважають, що консультування – це навчання і допомога порадами, а консалтинг – допомога у вирішенні проблем замовника<sup>9</sup>, а інші роблять висновок про тотожність цих понять<sup>10</sup>. На наш погляд, не існує різниці між консультаційними та консалтинговими послугами, оскільки ці слова є синонімами і походять від англ. *consulting* (консультування) – діяльність фірм із надання консультаційних послуг підприємствам, організаціям, фізичним особам із широкого кола питань економіки та права<sup>11</sup>.

Що стосується змісту зобов'язань з «правового забезпечення», то Закон не дає відповіді на це питання. Але таке правове забезпечення може полягати у наданні інформаційних та консультаційних послуг. До останніх також можна віднести й послуги щодо складання заяв, скарг та інші документи правового характеру, оскільки це є певна інтелектуальна діяльність з обробки та передачі інформації замовнику. Тому навряд чи є доцільним виділення такого виду адвокатських послуг.

На думку В. М. Богославця, об'єктом зобов'язання з надання правових послуг є діяльність, спрямована сприяти реалізації, охороні й захисту прав та інтересів особи. Предметом зобов'язань щодо надання правових послуг є дії змішаного (як фактичного, так і юридичного) характеру. До дій фактичного характеру, що є предметом досліджуваних договорів, слід відносити консультації і довідки з правових питань як в усній, так і в письмовій формі. Юридичними діями, що можуть входити до предмета договору про надання правових послуг, є: представництво прав та інтересів замовника у конституційному, цивільному, господарському, адміністративному судочинстві, при розгляді справ у третейському суді, міжнародному комерційному арбітражі (суді), інших органах вирішення спорів, у виконавчому провадженні та при виконанні вироку рішення; в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, організаціях, перед фізичними особами тощо<sup>12</sup>.

З таким поглядом однозначно погодитися не можна. Дійсно, головна мета надання правових (юридичних) послуг – сприяння реалізації, охороні й захисту прав та інтересів особи. Разом із тим, віднесення до дій фактичного характеру консультацій і довідок з правових питань як в усній, так і в письмовій формі, а до юридичних дій – представництва прав та інтересів замовника є помилкою, оскільки результатом як консультаційних послуг, так і представницьких послуг може бути виникнення, зміна чи припинення правових відносин. Водночас результатом надання представницьких послуг можуть бути не правові наслідки, а тільки фактичні дії, зокрема, отримання інформації від акціонерного товариства, передача речі, отримання заробітної плати тощо.

Стаття 237 ЦК України визначає, що представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє. Але представник, як зазначалося вище, не тільки здійснює правочини у розумінні ст. 202 ЦК України, тобто дії, спрямовані на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, але й дії, які безпосередньо не направлені на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, хоча й можуть носити правовий характер. Так, відповідно до ст. 40 Закону України «Про акціонерні товариства» акціонер має призначати своїх представників для нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків<sup>13</sup>. Тобто, у даному випадку адвокат, представник акціонера може надавати послуги акціонеру щодо нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків на підставі договору про надання юридичних послуг. У цьому разі змістом таких зобов'язань буде отримання інформації під час реєстрації акціонерів, проведення загальних зборів, голосування та підбиття його підсумків, її обробка на відповідність чинному законодавству та передача такої інформації замовнику-акціонеру. При цьому представник може мати право голосу на загальних зборах акціонерів.

У ст. 1 Закону РФ «Про адвокатську діяльність та адвокатуру в РФ» визначено, що адвокатською діяльністю є кваліфікована юридична допомога, яка надається на професійній основі адвокатами з метою захисту прав, свобод та інтересів і забезпечення доступу до правосуддя<sup>14</sup>. Тобто, у даному випадку будь-яка адвокатська діяльність вважається допомогою. На наш погляд, така характеристика діяльності адвоката не є правовою, оскільки не відображає основного змісту відносин, які виникають між адвокатом та замовником юридичних послуг.

Якщо звернутися до поняття аудиторської діяльності, то нею визнається підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне й методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг (ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність»). Отже, адвокат надає допомогу, а аудитор – послугу.

Тому, хоча ми погоджуємося загалом з правовими підходами, які дає Закон РФ «Про адвокатську діяльність та адвокатуру в РФ» щодо виділення видів адвокатської діяльності, але не можемо оцінити таку діяльність, як «допомогу».

Підбиваючи підсумки, можна зробити наступні висновки:

1. Правове регулювання зобов'язань з надання правових послуг має тривалий еволюційний шлях.
2. Договірне правовідношення щодо надання правових послуг відрізняється від інших подібних зобов'язань рядом особливостей.
3. Законодавство України розрізняє два види правових послуг: юридичні послуги та адвокатські послуги (допомога).
4. Надання довідок з правових питань можна визначити, як один із видів інформаційних послуг.
5. Результатом надання представницьких послуг можуть бути не правові наслідки, а тільки фактичні дії, зокрема, отримання інформації від акціонерного товариства, передача речі, отримання заробітної плати, тощо.
6. Адвокат надає допомогу, а аудитор – послугу.

<sup>1</sup> Богославець В. М. Договори про надання правових послуг: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес. Сімейне право. Міжнародне приватне право» В. М. Богославець. – К., 2008. – С. 4.

<sup>2</sup> Святоцька В. О. Інститут адвокатури України: становлення та розвиток: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права. Історія політичних та правових учень». – Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2010. – С. 9.

<sup>3</sup> Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 07.10.2010 № 2591-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2591-17>

<sup>4</sup> Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 № 966-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-15>

<sup>5</sup> Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

<sup>6</sup> Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

<sup>7</sup> Сукманова О. В. Господарський договір про надання консультаційних послуг: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право». – Донецьк: Інститут економіко-правових досліджень НАН України, 2005. – С. 12.

<sup>8</sup> Там само. – С. 12.

<sup>9</sup> Коростельов В. А. Управлінське консультування: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – С. 6. Бібліогр. – С. 102.

<sup>10</sup> Шаркова Г. Ю. Договір консалтингу: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 – К.: Б.в., 2011. – 26 с.

<sup>11</sup> Енциклопедія цивільного права України / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; відп. ред. Я. М. Шевченко. – К.: Ін Юре, 2009. – С. 447.

<sup>12</sup> Богославець В. М. Договори про надання правових послуг: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес. Сімейне право. Міжнародне приватне право» В. М. Богославець. – К., 2008. – С. 5, 7.

<sup>13</sup> Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

<sup>14</sup> Про адвокатську діяльність та адвокатуру в РФ: Закон РФ від 31.06.2002 р. № 63-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.fparf.ru/federal/fz\\_ob\\_advokature.htm](http://www.fparf.ru/federal/fz_ob_advokature.htm)

## Резюме

### **Федорченко Н. В. Зобов'язання з надання правових послуг.**

У статті розглядаються історично-правові засади виникнення та розвитку правових послуг. На основі норм чинного законодавства здійснено теоретичне дослідження правового регулювання договірних відносин з надання правових послуг. Відображено правові позиції науковців щодо зобов'язань з надання правових послуг. Проведено короткий аналіз правових, консультаційних, консалтингових послуг та аудиторської діяльності. Розкрито питання розвитку зобов'язань з надання правових послуг, ознаки досліджуваних договорів та їх різновиди. У статті висвітлені проблемні питання цивільно-правового регулювання надання правових послуг, правова природа майнових відносин при наданні правових послуг. Проведено аналіз об'єкту, предмету та змісту зобов'язань з надання правових послуг.

**Ключові слова:** правові послуги, юридичні послуги, адвокатські послуги, допомога, консультаційні послуги, консалтингові послуги, зобов'язання з надання правових послуг.

## Резюме

### **Федорченко Н. В. Обязательства по оказанию правовых услуг.**

В статье рассматриваются историко-правовые основы возникновения и развития правовых услуг. На основе норм действующего законодательства осуществлено теоретическое исследование правового регулирования договорных отношений по оказанию правовых услуг. Отображены правовые позиции ученых относительно обязательств по оказанию правовых услуг. Проведен краткий анализ правовых, консультационных, консалтинговых услуг и аудита. Раскрыты вопросы развития обязательств по оказанию правовых услуг, признаки исследуемых договоров и их разновидности. В статье освещены проблемные вопросы гражданско-правового регулирования предоставления правовых услуг, правовая природа имущественных отношений при предоставлении правовых услуг. Проведен анализ объекта, предмета и содержания обязательств по предоставлению правовых услуг.

**Ключевые слова:** правовые услуги, юридические услуги, адвокатские услуги, помощь, консультационные услуги, консалтинговые услуги, обязательства по предоставлению правовых услуг.

Summary

**Fedorchenko N. The Obligations To Provide Legal Services.**

The article deals with the historic and legal bases of beginnings and growth of legal services. The theoretical research of legal regulation of contract's liabilities to provide legal services has been made and based on the current legislation norms. The scientific legal grounds related to obligations to provide legal services are provided.

The brief analysis of legal, consultancy, consulting services and audit is made. The issues of growth of obligations to render legal services are settled as well as the indications of contracts in question and their varieties. The article deals with problematic questions of civil and legal regulations on providing legal services, the legal nature of property relations while providing legal services. The analysis of the object, subject and content of obligations to provide legal services is carried out.

**Key words:** legal services, juridical services, lawyer's services, assistance, consultancy services, consulting services, the obligations to provide legal services.

Отримано 20.02.2013

УДК 331.152: 331.107

**Ю. М. ЩОТОВА**

*Юлія Миколаївна Щотова, кандидат юридичних наук, декан юридичного факультету Академії праці і соціальних відносин ФПУ*

**ПОНЯТТЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРОФЕСІЙНОЮ СПІЛКОЮ  
ІНТЕРЕСІВ ПРАЦІВНИКІВ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ ПРАВА  
НА ЗВЕРНЕННЯ ЗА ЗАХИСТОМ**

Однією з форм реалізації професійними спілками захисної функції є представництво інтересів працівників при реалізації ними права на звернення за захистом своїх прав. Так, відповідно до ч. 4 ст. 19 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»<sup>1</sup> профспілки, їх об'єднання мають право представляти інтереси своїх членів при реалізації ними конституційного права на звернення за захистом своїх прав до судових органів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також міжнародних судових установ. Окрім цього, відповідно до ч. 1 ст. 26 цього ж Закону, профспілки, їх об'єднання мають право представляти інтереси працівників в органах, що розглядають індивідуальні трудові спори.

Порівняльний аналіз цих двох статей, якими лише закріплюється право професійних спілок на представлення інтересів працівників при реалізації ними права на звернення за захистом своїх прав, одразу ж відкриває невирішені питання. Зокрема відрізняється представництво інтересів працівників під час вирішення індивідуальних трудових спорів (ст. 26 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності») від представництва при реалізації права на звернення за захистом (ст. 19 вказаного Закону). Чому у ст. 19 окремо вказується на можливість звернення за захистом своїх прав до міжнародних судових установ? У чому полягає суть представництва професійною спілкою інтересів працівників? На ці питання в законі чіткі відповіді відсутні. Водночас без їх вирішення неможливим є формування концепції діяльності профспілок у незалежній Україні, що вказує на актуальність дослідження окресленої проблематики. Саме тому метою даної статті є надання відповідей на поставлені нами актуальні питання, беручи за основу праці таких науковців, як С. Я. Вавженчук, С. В. Васильєв, В. П. Грибанов, Т. А. Занфірова, О. В. Кузніченко, І. О. Костян, С. В. Передерін, І. О. Снігірєва, А. Твердохліб та інших.

Питання, чим відрізняється представництво інтересів працівників професійною спілкою під час вирішення індивідуальних трудових спорів від представництва при реалізації права на звернення за захистом, необхідно вирішити задля встановлення доцільності існування двох статей Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», якими закріплюється право профспілок на представлення інтересів працівників. Адже, якщо одне з видів представництва охоплює інший вид, доцільність дублювання права на представлення інтересів працівників виключається. Інша річ, що в одній зі статей йдеться про членів професійної спілки (ст. 19), а в іншій – про працівників у цілому (ст. 26), що означає право представлення інтересів працівників, незалежно від членства у профспілці. Але це вже інше питання, вирішення якого є можливим через закріплення двох окремих статей щодо обов'язків і прав професійних спілок щодо своїх членів і працівників, які до числа таких не відносяться.

Але спробуємо розібратися у питаннях по черзі.

У яких випадках працівник звертається до органу, що уповноважений вирішувати трудові спори? У разі виникнення розбіжностей щодо застосування норм трудового законодавства, а також встановлення нових або зміни існуючих умов праці<sup>2</sup>, як правило, через неефективність вирішення питання при безпосередніх